

BESLUT ENLIGT 58 § OCH 58 D § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SOM GÄLLER INOM KOMMUNERNA I VASA SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO har 11.3.2020 klassificerat coronavirus-epidemin som en pandemi. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Enligt statsrådets första rekommendation av den 12 mars 2020 skulle offentliga sammankomster begränsas för att förhindra spridning av den infektion (covid-19) som det nya coronaviruset orsakade.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har senast den 31 december 2021 fattat ett begränsningsbeslut enligt 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/20402/2021) för Vasa sjukvårdsdistrikts område. Inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt förbjöds med beslutet alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus där antalet deltagare överstiger 10 (tio) personer. Beslutet är i kraft 3.1–31.1.2022.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har senast den 4 januari 2022 fattat ett begränsningsbeslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/38/2022) som gäller inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. Beslutet är i kraft 7.1–31.1.2022.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har senast den 19 januari 2022 för kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt fattat ett begränsningsbeslut enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/490/2022), genom vilket det har bestämts att i 58 g § 4 momentet avsedda utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalrar

som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska stängas. Beslutet är i kraft 21.1–3.2.2022.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Av den anledningen har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 momentet 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Förordnande med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar

Regionförvaltningsverket förbjuder med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt där antalet deltagare överstiger 20 (tjugo) personer.

Förordnandet är i kraft 1.2 - 28.2.2022.

Förordnande med stöd av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland förpliktar med stöd av 58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar de aktörer som avses i 58 d § 4 momentet att ordna användningen av sådana utrymmen inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt som avses i 3 momentet och som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse på så sätt att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap.

Aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag.

I det här beslutet avses med utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse som avses i 1 momentet:

1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,

2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,

3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Med lokalerna enligt punkt 3 ovan avses utrymmen där det bedrivs idrotts- eller sportverksamhet som avses nedan i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses nedan i 2–6 punkten:

1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,

2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättningars bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,

3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;

4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,

6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

Förordnandet förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarters- och förplägnadsverksamhet eller i motsvarande lagstiftning på Åland;

2) enskilda näringsidkare,

3) kommuner och samkommuner,

4) religionssamfund,

5) offentligrättsliga inrättningar.

Förordnandet gäller inte läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Förordnandet är i kraft 1.2 - 28.2.2022.

Motivering

Tillämpade bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (447/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till 58 c– 58 h § och 59 a – 59 e §. Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (876/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar dessutom lagts till paragraferna 58 i – 58 k. Paragraf 58 d i lagen om smittsamma sjukdomar har delvis ändrats genom lag (859/2021), som trädde i kraft 11.10.2021. De ovan nämnda temporära paragraferna är i kraft till och med 31.12.2021. Genom lagen om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021) läggs bland annat 58 a – 58 m och 59 a – 59 c § temporärt till lagen. Paragraferna ovan är i kraft 1.1.2022 – 30.6.2022.

I 58 c § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att en i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

I paragrafens 2 moment bestäms det att en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glest som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som föreskrivs i 58 c §. Enligt 4–5 momenten i paragrafen gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 4 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska ordnas så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt paragrafens 2 moment får ett beslut som avses i 1 mom. fattas om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en

begränsad kund- eller deltagargrups vistelse är 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare, 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt och 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt 58 d § 5–6 momenten i lagen om smittsamma sjukdomar tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt **58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2– 6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott

samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,

2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bas-sängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,

3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;

4) nöjes- och temparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,

6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

I 58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet ska den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet.

Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska den plan som avses i paragrafen på begäran visas för kommunen eller regionförvaltningsverket. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska i utrymmet hållas framlagd för kunderna och dem som deltar i verksamheten.

I 4 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 i § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** ska EU:s digitala covidintyg vid nationell tillämpning visa att personen har fått en full vaccinationsserie som avses i 16 § 1 momentet minst sju dagar tidigare, har fått ett negativt coronatestresultat högst 72 timmar tidigare eller har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare.

I 58 i § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det att om en verksamhetsutövare i sin verksamhet förutsätter att kunder eller deltagare i verksamheten som är 16 år eller äldre för att få tillträde till en

offentlig tillställning eller till utrymmet i fråga under hela dess öppettider visar upp ett intyg enligt 1 mom., tillämpas inte restriktioner som berör kunders ankomst och vistelse, placeringen av kundplatser samt användning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal samt musik, begränsning av antalet kundplatser inomhus och utomhus samt begränsning av öppettider och serveringstider som det föreskrivits om i förordningar som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller restriktioner som berör begränsning av antalet deltagare eller deras placering och som meddelats genom myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, på den offentliga tillställningen, det utrymmet eller den verksamheten. Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket med stöd av 58 § helt har förbjudit att en offentlig tillställning ordnas, får dock inga undantag från de restriktioner som meddelats i beslutet göras genom krav på att intyg visas upp. Verksamhetsutövaren ska vägra en kund eller deltagare som inte visar upp ett intyg tillträde till den offentliga tillställningen eller utrymmet.

Enligt 58 i § 3 momentet får uppvisande av ett intyg som avses i 1 mom. på det sätt som avses i 2 mom. krävas för tillträde till följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus och utomhus som används för offentliga tillställningar;
- 2) förplägnadsrörelser;
- 3) gym och andra utrymmen inomhus som används för idrott eller motion;
- 4) allmänna bastur samt bassängutrymmen i simhallar, utomhusbad och badinrättningar samt omklädningsrum i omedelbar anslutning eller närhet till dem;
- 5) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;
- 6) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparker utrymmen inomhus,
- 7) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 8) museer, utställningsutrymmen och andra motsvarande kulturutrymmen.

Enligt 4 momentet i samma paragraf ska verksamhetsutövaren i den plan som avses i 58 h § ange att verksamhetsutövaren kräver att kunder och deltagare i verksamheten visar upp ett sådant intyg som avses i 1 mom.

Enligt 5 momentet i samma paragraf får det genom förordning av statsrådet föreskrivas om den tidsperiod under vilken, med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 mom., skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § och om vilka det föreskrivs i förordningar med stöd av 58 a § 2 och 3 mom., gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett sådant intyg som avses i 1 mom. visas upp. En förutsättning för utfärdande av förordning är att det till följd av en överraskande och betydande försvagning av covid-19-vaccinationsprogrammets effekt är uppenbart att enbart skyldigheten att visa upp intyg enligt 1 mom. inte tillräckligt förhindrar spridning av sjukdomen covid-19, och att det är nödvändigt för att antingen riksomfattande eller inom ett visst område förhindra spridning av sjukdomen samt en allvarlig överbelastning av hälso- och sjukvården som äventyrar befolkningens hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska utan dröjsmål underrätta statsrådet om institutet anser att en sådan situation eller en grundad risk för den föreligger. Statsrådets förordning får vara i kraft högst en månad i taget. Statsrådet ska noggrant följa med förordningens aktualitet och upphäva förordningen omedelbart om förutsättningarna enligt denna paragraf inte längre uppfylls.

Enligt **58 j § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** har sådana verksamhetsutövare vilkas verksamhet omfattas av en restriktion eller ett föreläggande enligt en förordning som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller ett myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d §, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som med stöd av denna lag har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, rätt att kontrollera att intyget är i kraft. För behandling av personuppgifter som antecknats i intyget krävs dessutom att kunden eller deltagaren i verksamheten informeras. Personuppgifter får endast behandlas för att kontrollera intygets giltighet och för att kontrollera om förutsättningarna för tillträde till utrymmet uppfylls. Intyget ska granskas så att verksamhetsutövaren använder ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt.

Enligt samma paragrafs 2 moment får läsprogrammet visa verksamhetsutövarens företrädare endast namnet på den person som antecknats i intyget och uppgift om intygets giltighet. Läsprogrammet ska vara

informationssäkert på så sätt att uppgifterna i intyget inte kan registreras eller sparas med hjälp av läsprogrammet och så att intyget inte kan behandlas för något annat användningsändamål.

I paragrafens 3 moment bestäms det att om det av tekniska skäl inte är möjligt att kontrollera intyget med ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt, får intygets giltighet kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram.

I samma paragrafs 4 moment bestäms det att verksamhetsutövare, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, också har rätt att kontrollera identiteten hos kunder och deltagare i verksamheten.

Enligt paragrafens 5 moment ska godkännande av ett läsprogram sökas skriftligen hos Institutet för hälsa och välfärd. Institutet för hälsa och välfärd ska godkänna läsprogrammet, om det uppfyller kraven i 2 mom. Sökanden ska genom sin ansökan förbinda sig till att datainnehållet i de intyg som är kompatibla med EU:s vid varje tidpunkt gällande digitala covidintyg uppdateras i läsprogrammet utan obefogat dröjsmål. Ett skriftligt intyg ska utfärdas över godkännandet. Intyget gäller tills vidare. Om läsprogrammet inte uppfyller kraven i 2 mom. ska ansökan avslås. Omprövning av beslutet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Beslutet kan verkställas omedelbart, om inte besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten av beslutet.

Enligt **59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d §, 58 h § 1 momentet och 58 i § samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Enligt 1 § 1 momentet i statsrådets förordning om ändring av 1 § i statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg gäller de skyldigheter och restriktioner som meddelats i beslut som avses i 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), med avvikelser från vad som föreskrivs i 58 i § 3 mom. i den lagen, berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att EU:s digitala covidintyg som avses i 1 mom. i den paragrafen visas upp. Enligt 2 momentet i bestämmelsen tillämpas vad som föreskrivs i 1 mom. på skyldigheter och restriktioner som gäller området för Helsingfors och Nylands, Egentliga Finlands, Satakunta, Centrala Tavastlands, Birkalands, Päijänne-Tavastlands, Kymmenedalens, Södra Karelens, Södra Savolax, Östra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelens, Mellersta Finlands, Vasa, Syd-Österbottens, Mellersta Österbottens, Norra Österbottens, Länsi-Pohja, Kajanalands och Lapplands sjukvårdsdistrikt. Enligt statsrådets förordning om ändring av 1 § och 2 § i statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg gäller förordningen till och med 31.1.2022.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (RP 245/2020) gällande 58 d § bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har i sitt betänkande med anledning av propositionen (ShUB 1/2021 rd) betonat att de föreslagna åtgärderna ska genomföras stegvis beroende av sjukdomsläget och att begränsningarna ska utvidgas om till exempel de grundläggande begränsningarna enligt den föreslagna 58 c § visar sig vara otillräckliga.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (RP 118/2021) konstateras det att med betydande smittkluster avses sådana situationer där smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt, och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya

smittor inom området. Med omfattande spridning avses att antalet nya fall ökar betydligt och sprids utanför klustren, vilket försvårar spårningen av fallen. Bedömningen av när det är fråga om ett betydande smittkluster görs av den som fattar beslutet, och som i sitt beslutsfattande stödjer sig på en sakkunnigbedömning.

Den föreslagna ändringen av tillämpningskriterierna möjliggör en mer flexibel beslutsmekanism som är bättre anpassad till det aktuella epidemiläget. Ändringen gör det också möjligt att bättre än i nuläget beakta det regionala epidemiläget och den regionala vaccinationsgraden vid beslutsfattandet, och möjliggör därmed också proportionerliga beslut som endast baseras på det verkliga behovet. Utöver incidenstalet kan bedömningen av huruvida beslutet är nödvändigt då också påverkas av andra epidemiologiska faktorer, såsom den regionala vaccinationsgraden.

I regeringspropositionen konstateras det att myndigheterna fortsättningsvis när de fattar beslut enligt 1 mom. bör beakta hur närkontakt kan undvikas, om de kriterier för begränsning av användningen av utrymmen som anges i paragrafen uppfylls. Myndigheten kan dock på ett mer flexibelt sätt än enligt den gällande, schematiska bestämmelsen beakta olika slags utrymmen och användningssyften i sitt beslut. Syftet med att upphäva momentet är att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer.

När den tidsgräns på 15 minuter som ingår i 4 mom. upphävs, möjliggörs ett situationsbundet och mer flexibelt beslutsfattande också till den delen. Avsikten är fortsättningsvis att kortvarig och tillfällig vistelse också helt nära ska vara möjligt, men det föreslås att den kategoriska tidsgränsen, som också gör det svårt att övervaka beslut enligt bestämmelsen, upphävs. Vid bedömningen av beslutets nödvändighet har regionförvaltningsverket eller det kommunala organ som ansvarar för smittsamma sjukdomar också möjlighet att beakta hur en ökande vaccinationsgrad bland befolkningen inverkar på smittspridningen.

I social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 21/2021) om ovan nämnda proposition konstateras det att utskottet noterar oron över den oklarhet som uppstår när definitionen av närkontakt stryks och konstaterar att motiveringen till propositionen ger den ändrade 58 d § ett innehåll som i hög grad styr tolkningen av lagen. Enligt propositionen (s. 11) är syftet med att upphäva momentet "att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till

exempel i trånga kösituationer.” Utskottet konstaterar att ordalydelsen i motiveringen ger begreppet närkontakt ett mycket snävt innehåll och begränsar således prövningsrätten när bestämmelsen tillämpas till en restriktiv tolkning av begreppet. Utifrån skrivningen i propositionen kan definitionen av närkontakt anses bli snävare så att den utöver fysisk kontakt i stället för det tidigare avståndet på två meter gäller endast mycket nära vistelser som kan anses vara av samma typ som de kösituationer som nämns som exempel.

I regeringens proposition till riksdagen (RP 131/2021 rd) om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar föreslås det bestämmelser om nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg. Som ett alternativ till gällande ålägganden och begränsningar som meddelas genom myndighetsbeslut för att begränsa spridningen av coronavirusepidemin föreslås det att en verksamhetsutövare under vissa förutsättningar ska få kräva att de som deltar i en offentlig tillställning eller besöker utrymmen för kunder eller deltagare visar upp ett covidintyg.

Möjligheten att ta i bruk intyget inverkar inte på myndigheternas bedömning av nödvändigheten eller proportionaliteten vid beslut om restriktioner för verksamhet. Restriktionerna ska upplösas helt när de inte längre är nödvändiga, och möjligheten att tillämpa covidintyg inverkar inte på den bedömningen.

Riksomfattande styrning

Enligt **Institutet för hälsa och välfärd** smittar det nya coronaviruset (SARS-CoV2) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. Vid närkontakter kan corona också smitta genom beröring, om en insjuknad exempelvis har hostat i handen och därefter rört en annan person. Virusets dessutom smitta vid beröring av ytor där det nyligen kommit luftvägssekret från en smittad person.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har 13.10, 11.11 och 1.12.2021 gett styrningsbrev om tillämpningen av den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin.

Statsrådets principbeslut om ibruktagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022 (STM/2021/278) utfärdades 22 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i styrningsbrevet Användningen av nödbromsmekanismen av 22 december 2021 att epidemin har väsentligen har förvärrats under flera veckor. I synnerhet bland unga och vuxna som inte är vaccinerade är incidensen av coronavirusfall på en aldrig tidigare skådad nivå. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera ett epidemiologiskt eller medicinskt läge. Mekanismen ska tas i bruk om epidemiläget utgör ett betydande hot mot befolkningens hälsa och välfärd samt servicesystemets kapacitet och bärkraft och om det finns en risk för att sjukhus- och intensivvården överbelastas eller att vaccinationsprogrammets effekt blir mycket sämre än vad man bedömt, och epidemiläget avsevärt försämras på nytt som en följd av detta.

Enligt styrningsbrevet visade det sig när den målsatta vaccinationstäckningen på 80 procent hade uppnåtts, att de ökade kontakterna och den samtidiga avvecklingen av begränsningarna resulterade i en ond cirkel där smittan spred sig i mycket stor omfattning och mycket snabbt bland o vaccinerade personer. Den utvecklingen har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. I och med de indirekta konsekvenserna kan smittspridningen i fortsättningen också i betydande grad påverka människors möjligheter att delta och vara verksamma och därmed försvåra målet att hålla samhället öppet. Man har ännu inte tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om det ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver ytterligare åtgärder för att minska antalet smittor och bromsa epidemin.

Enligt styrningsbrevet är de väsentliga målen med att införa ytterligare åtgärder:

1. Skydda befolkningens hälsa och välfärd och särskilt riskgrupper för allvarlig coronavirusinfektion.

2. Trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga, särskilt på vårdavdelningarna inom intensivvården och den specialiserade sjukvården
3. Genomföra vaccinationsprogrammet (1:a, 2:a och 3:e dosen) för att få ett mer omfattande vaccinationsskydd bland befolkningen både mot infektioner och allvarliga former av sjukdomen

Enligt styrningen är syftet således att inom ramen för den gällande lagstiftningen på ett omfattande sätt vidta ytterligare åtgärder för att bromsa epidemin och trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga. Genom att ta i bruk de åtgärder som ingår i mekanismen strävar man efter att minska kontakterna effektivt för en viss tid i de områden där epidemin är värst. Huvudregeln när man bestämmer när och var begränsningsåtgärderna ska införas är att det görs en bedömning och fattas beslut om detta åtminstone på sjukvårdsdistriktsnivå och att begränsningsåtgärderna används tillräckligt länge för att ha garanterad effekt på epidemiläget. Vissa åtgärder kan behöva genomföras på specialupptagningsområdesnivå, om en av grunderna för åtgärderna är att trygga kapaciteten inom den specialiserade sjukvården. Som grund och stöd för riktandet av åtgärderna används definitionen av område med samhällsspridning.

Enligt ministeriets styrning ska de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och enligt bedömningen vidta bland andra följande åtgärder:

- Om villkoren uppfylls ska områdena genom beslut enligt 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och enligt hela tillämpningsområdet för dem begränsa ordnandet av offentliga tillställningar och användningen av utrymmen även vad gäller evenemang, utrymmen och verksamheter med låg risk,
- om villkoren uppfylls ska meddelas ett totalförbud mot ordnande av offentliga tillställningar med hög och måttlig risk enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar och
- om villkoren uppfylls ett totalförbud mot användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar, särskilt utrymmen där risken är hög eller måttlig.

Ministeriets styrning är inte juridiskt bindande, utan myndigheterna fattar besluten själva. De villkor för tillämpning som särskilt anges i lagen ska alltid iakttas. Vid beslutsprövningen och beslutsfattandet ska principen om att prioritera barnets bästa beaktas så att de åtgärder som är avsedda för att förhindra smittspridning i första hand ska riktas till vuxna och så lite som möjligt inverka negativt på barn. Samtidigt ska man också beakta att

principen också förpliktar att aktivt vidta sådana skyddsåtgärder som förhindrar och minskar epidemins negativa konsekvenser för barn.

Enligt social- och hälsovårdsministeriet ska restriktionerna bedömas genom en epidemiologisk, social och ekonomisk konsekvenshelhet. Nödvändighet innebär att det fastställda syftet och målet inte kan uppnås utan att restriktionsåtgärden i fråga tillämpas som en del av åtgärdshelheten. Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärderna och åtgärdshelheterna ska vara i rätt proportion till det uppsatta målet och på så sätt ska restriktionernas övergripande fördelar när det gäller att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna vara större än de negativa konsekvenserna vad gäller tillgodoseendet av andra rättigheter. Den målnivå som ställs för detta syfte är dels en rättslig prövning av skyldigheten att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och av annan lagstiftning, dels ett värdebaserat val. Dessa båda styrs av den information som erhålls genom konsekvensbedömningen.

I styrningsbrevet anges att det i och med att epidemiläget har försämrats avsevärt igen så att det på ett betydande sätt ökar risken för att viruset sprids okontrollerat i samhället, och då behovet av välfärdstjänster ökar betydligt och liv och hälsa äventyras, ska en strategi tas i bruk som gör det möjligt att införa sådana regionala och nationella omfattande restriktioner som användes tidigare. Tyngdpunkten vad gäller de rättsobjekt som bör skyddas förskjuts och man återgår till en omfattande pandemibekämpning. Även i detta avseende är det viktigt att informera de målgrupper som ska skyddas om de risker som smittan medför, liksom även att informera om skyddsåtgärdernas effekt. Detta påverkar såväl i vilken grad de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att dessa grupper skyddas som med vilka metoder de ska skyddas. Särskild uppmärksamhet ska även fästas vid de nämnda befolkningsgruppernas övergripande välfärd och tillgodoseendet av andra grundläggande fri- och rättigheter. Det bör noteras att det bland dem som är i behov av skydd finns sårbara befolkningsgrupper och människor vars välfärd tryggas genom särskilda rättsliga skyldigheter (barnkonventionen, funktionsrättskonventionen).

Liv och hälsa och den övergripande välfärden har en mycket stark ställning i vårt system med grundläggande fri- och rättigheter. Genom att införa effektiva åtgärder i rätt tid kan man dessutom minska behovet av långvariga restriktioner. När behovet av att införa åtgärderna bedöms i samband med det regionala beslutsfattandet bör varje fall bedömas med beaktande av hur tidpunkten och det sätt på vilket åtgärderna riktas kan minska skadeverkningarna och hur åtgärderna bör riktas för att säkerställa att nyttan är större än de negativa konsekvenserna.

Social- och hälsovårdsministeriet kompletterar med styrbrevet Precisering av ministeriets rekommendationer om användningen av nödbromsmekanismen (VN/21/2022) de rekommendationer ministeriet gav 3.1.2022 gällande offentliga tillställningar. I brevet sägs det att till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas områdena vid prövningen av åtgärderna att beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.

Social- och hälsovårdsministeriet har med sitt styrbrev 11.1.2022 Ytterligare åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen (VN/560/2022) gjort ändringar i de rekommendationer av anvisande karaktär i fråga om offentliga tillställningar och kund- och deltagarlokaler som ministeriet gav kommuner, samkommuner och regionförvaltningsverk den 22 december 2021.

Enligt ministeriets styrning ska alla de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och vid behov införa följande åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen:

- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som genom beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) helt förbjuder ordnande av offentliga tillställningar i alla riskklasser. Till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas i enlighet med ministeriets styrningsbrev av den 3 januari 2022 (VN/21/2022) dock att områdena vid prövningen av åtgärderna ska beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.
- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som i alla riskklasser helt förbjuder användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).
- Om det bedöms vara nödvändigt ska det meddelas att antalet passagerare ska begränsas i enlighet med 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).

På grund av det svåra epidemiläget styrs och rekommenderas smittskyddsmyndigheterna att bedöma och vid behov införa de ovannämnda begränsningarna för lokaler inomhus även för hobbyverksamhet för barn och unga. Vid bedömningen ombeds myndigheterna dock beakta att

restriktioner som berör barn och unga alltid ska tas i bruk i sista hand. Ministeriets rekommendationer av anvisande karaktär av den 22 december 2021 ändras inte i övrigt.

Det nationella epidemiologiska läget

Den nationella lägesbilden av coronaepidemin uppdateras varje vecka på Institutet för hälsa och välfärds (THL) webbplats. THL:s omfattande uppföljningsrapport publiceras varannan vecka på torsdagar på webbsidan Hybridstrategins uppföljningsrapport.

Enligt ett pressmeddelande av social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd den 27 januari 2022 rapporterades det i Finland under vecka 3 nästan 52 000 nya covidfall jämfört med 57 000 nya fall den föregående veckan. Inom intensivvården har antalet covid-19-patienter minskat i hela landet, emedan antalet förblivit oförändrat inom övrig specialiserad sjukvård. Att ta den tredje vaccindosen är särskilt viktigt för personer som fyllt 60 år och för riskgrupperna.

Under de senaste två kalenderveckorna (10–23.1) rapporterades 1963 nya smittfall per hundra tusen invånare. Under de två föregående veckorna rapporterades 1834 nya smittfall per hundra tusen invånare.

Den 26 januari vårdades sammanlagt 350 patienter inom den specialiserade sjukvården jämfört med 363 patienter den 19 januari. På intensivvårdsavdelningarna vårdades 48 patienter den 26 januari jämfört med 64 patienter den föregående veckan. Under vecka 3 togs det in 33 nya coronapatienter för intensivvård, vilket är en tydlig minskning jämfört med den föregående veckan då det togs in 60–61 nya patienter till intensivvården. Antalet patienter på bäddavdelningarna inom den specialiserade sjukvården har stannat på samma höga nivå: den 26 januari var antalet 302 jämfört med 299 veckan innan. Uppskattningsvis 24 procent av coronapatienterna på bäddavdelningarna inom den specialiserade sjukvården var på sjukhus huvudsakligen av någon annan orsak. Denna andel var 17 procent när det gäller de coronapatienter som fick intensivvård.

Fram till den 26 januari 2022 har totalt 1 894 dödsfall till följd av covid-19 rapporterats till registret över smittsamma sjukdomar. Under fjorton dygn (13–26.1) har det rapporterats sammanlagt 206 dödsfall, varav 86 procent har gällt personer över 70 år.

Fortfarande smittas också många av dem som är vaccinerade, men vaccinationerna skyddar mycket bra mot allvarliga symtom. Under tiden september-december har personer som inte är vaccinerade tagits in för specialiserad sjukvård 14 gånger oftare än personer som fått båda vaccindoserna, och för intensivvård 27 gånger oftare. Den tredje vaccindosen rekommenderas särskilt personer som fyllt 60 år och personer som hör till en riskgrupp.

Fram till den 26 januari har 86,7 procent av 18 år fyllda och äldre i Finland fått åtminstone den första vaccindosen, 84,1 procent åtminstone två vaccindoser och 51,4 procent tre vaccindoser. Under den senaste veckan (20–26.1) har vaccinationstäckningen för tredje dosen ökat med uppskattningsvis 6,7 procentenheter. Vaccinationstäckningen ökar nu en aning långsammare. Vaccinationstäckningen för den tredje dosen ökade nämligen med 9,2 procentenheter den föregående veckan.

Under vecka 3 togs det över 164 000 tester, och av dem var ungefär en tredjedel positiva. Siffrorna ligger på samma nivå som föregående vecka. Den här veckan meddelas inget effektivt reproduktionstal på grund av svårigheten att skilja på förändringen i incidensen och förändringarna i registreringen samt problemen med överföringarna av uppgifterna om sjukhusvården.

Kriterierna för samhällsspridning uppfylls fortfarande i hela Finland.

Det epidemiologiska läget i Vasa sjukvårdsdistrikt och erhållna sakkunnigutlåtanden

Områdena ger regelbundet under ledning av sjukvårdsdistrikten sina egna helhetsutlåtanden om det epidemiologiska läget. Vasa sjukvårdsdistrikt har varit i epidemins samhällsspridningsfas sedan 23.8.2021 (från och med 15.11 område med samhällsspridning).

Enligt lägesbilden från Österbottens coronasamordningsgrupps möte den 25 januari 2022 är antalet covid-19-fall fortfarande högt i regionen, men läget verkar nu plana ut efter de senaste veckornas ökning. Antalet test är fortfarande stort och andelen positiva prov är hög (43,6 % under 7 dagar).

Regionförvaltningsverket har begärt utlåtande av Vasa sjukvårdsdistrikt om behovet av begränsningsbeslut som grundar sig på 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Sjukvårdsdistriktet har i sitt utlåtande som gavs och kompletterades 26.1.2022 lämnat en bedömning av den epidemiologiska situationen i området, belastningen på hälso- och sjukvården och behovet av regionala begränsningsåtgärder för att få kontroll

över epidemin. Enligt sjukvårdsdistriktets bedömning är det nödvändigt att genom en sammankomstbegränsning enligt lagen om smittsamma sjukdomar förbjuda tillställningar inomhus för fler än 20 personer. Enligt sjukvårdsdistriktet är det också nödvändigt att förlänga beslutet som baserar sig på 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. I utlåtandet föreslås det att besluten ska gälla för hela sjukvårdsdistriktet i 2 veckor.

Enligt utlåtandet av Vasa sjukvårdsdistrikt är området kraftigt i samhällspridningsfasen (spridningsområde). Incidensen under 14 dagar i hela sjukvårdsdistriktets område är för närvarande 2330 / 100 000 invånare. I vissa mindre kommuner har incidensen börjat minska, i mittersta området (Vasa, Korsholm) är läget som värst och incidensen i Vasa över 14 dagar är 3051 / 100 000 invånare.

Enligt utlåtandet har antalet smittor dock inte synts i sjukhusbelastningen och patienterna har kunnat vårdas utan specialarrangemang. Trenden är för närvarande nedåtgående. Personalens isolering och karantäner har emellertid medfört utmaningar för sjukvårdsdistriktet och man har varit tvungen att minska den planerade verksamheten en aning.

Enligt sjukvårdsdistriktet sprids smittorna lätt inom familjerna, vilket orsakar många karantäner. Dessutom kommer smittor från okända källor. På basis av sekvenseringen är omikron det absolut dominerande viruset. I största delen av landskapet finns det enligt sjukvårdsdistriktet inte längre möjlighet till effektiv smittspårning.

Det finns betydande fördröjningar med att kontakta personer som har fått positiva testresultat, och man försöker ge dem anvisningar per sms med en länk till de aktuella anvisningarna på välfärdsområdets webbplats. Smittspårningen har i huvudsak riktats till social- och hälsovårdspersonal, till skolor och delvis smittor inom familjen.

Enligt sjukvårdsdistriktet är vaccinationstäckningen god i området: av befolkningen som är målgrupp har 87,3 % fått två vaccin och 53,4 % tre vaccin. Dessutom får flera tusen personer skydd i och med att de tidigare haft covid-19.

Enligt sjukvårdsdistriktet har sjukhusvårdens kapacitet inte varit hotad, och trenden är för närvarande nedåtgående. För närvarande är det bara en patient som får intensivvård. På vårdavdelningen inom den specialiserade sjukvården har läget hållits stabilt, också där är trenden något nedåtgående (sex patienter). På vårdavdelningen inom primärvården finns fem coronapositiva patienter som vårdas där av någon annan orsak ("with covid").

Enligt utlåtandet är primärvården fortfarande överbelastad och smittspridningen pressad. Inom primärvården har resurser under lång tid varit flyttade till olika coviduppgifter, såsom från rådgivningen och skolhälsovården till vaccinationerna. Belastningen på sjukhusvården är normal. Även om incidensen länge har varit hög har den åtminstone tills vidare inte visat sig i form av någon kraftig ökning av belastningen på den specialiserade sjukvården vid Vasa centralsjukhus. Belastningen på primärvårdens avdelningar har främst varit kopplad till personalens frånvaro.

Enligt sjukvårdsdistriktet är rekommendationerna om munskydd och distansarbete i kraft som regionala rekommendationer till och med utgången av februari.

Enligt sjukvårdsdistriktets utlåtande och kompletteringen till det förekommer det i området betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som utgör en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Det är dessutom uppenbart att de åtgärder enligt 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra åtgärder som redan har vidtagits i området är otillräckliga för att förhindra spridningen av covid-19-epidemin.

Vasa sjukvårdsdistrikt har ansett att ett beslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är nödvändigt i området. Enligt utlåtandet bör beslutet omfatta alla kommuner i sjukvårdsdistriktet eftersom epidemin sprider sig i hela landskapet, men för närvarande är tyngdpunkten dock på områdets centralkommuner.

Restriktioner som gäller inom Vasa sjukvårdsdistrikt och som regionförvaltningsverket infört samt regionala rekommendationer

Inom Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands verksamhetsområde är följande beslut som regionförvaltningsverket fattat med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar i kraft när det här beslutet övervägdes:

LSSAVI/20402/2021 beslut 31.12.2021 gällande kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt: ett förordnande enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förbjuder offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus med fler än 10 personer under tiden 3.1–31.1.2022.

LSSAVI/38/2021 beslut 4.1.2022 gällande kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt: förordnande enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar om förutsättningar för användning av utrymmen under tiden 7.1 - 31.1.2022.

LSSAVI/490/2022 beslut 19.1.2022 gällande kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt: förordnande enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar gällande stängning av utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse till den del de används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. Förordnandet är i kraft under tiden 21.1–3.2.2022.

I området gäller även av statsrådet införda restriktioner som rör förplägnadsverksamhet samt rekommendationer som antingen kommunerna eller den regionala ledningsgruppen för bekämpning av smittsamma sjukdomar har gett, bl.a. omfattande munskyddsrekommendation och rekommendation om distansarbete.

Slutsats

Världshälsoorganisationen WHO har den 26 november 2021 lagt den nya virusvarianten B.1.1.529 till förteckningen över oroväckande varianter och gett den det nya namnet omikron. Det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC har 26.11.2021 bedömt att omikronvarianten utgör en betydande eller mycket betydande hälsorisk för medborgarna i EU-/EES-länderna.

Statsrådet har 22.12.2021 fattat ett principbeslut om användningen av nödbromsmekanismen enligt handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–22. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade 22.12.2021 styrningsbrevet *Användningen av nödbromsmekanismen*. I brevet konstateras det att epidemiläget har förvärrats under de senaste veckorna. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera en epidemiologisk eller medicinsk situation.

Denna utveckling har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för

bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster.

Social- och hälsovårdsministeriet har 11.1.2022 utfärdat styrningsbrevet *Ytterligare åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen* (VN/560/2022). Enligt brevet har det sedan julen rapporterats ett stort antal nya coronavirusfall. Orsaken till detta är särskilt spridningen av omikronvarianten som smittar lätt. Den omfattande och snabba smittspridningen bland befolkningen medför också en risk för att behovet av sjukhusvård ökar. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt brevet är antalet smittfall för närvarande så högt att epidemin i de flesta områden inte kan begränsas genom testning och smittspårning. Situationen kräver ytterligare åtgärder i syfte att minska smittspridningen, stävja epidemin och trygga bärkraften i servicesystemet inom social- och hälsovården.

Regionförvaltningsverket konstaterar att covid-19 är en allmänfarlig smittsam sjukdom och dess fria spridning bland befolkningen ska försöka begränsas med de metoder som anses nödvändiga. I situationer med stora folksamlingar där deltagarna kan råka i kontakt med varandra finns en risk för mass exponeringar och spridning av covid-19-smitta.

Enligt uppgifter av Vasa sjukvårdsdistrikt är antalet covid-19-fall i området högt och epidemin sprids fortfarande. Sjukvårdens kapacitet är dock inte hotad. Smittspårningen är överbelastad och man har börjat rikta in smittspårningen.

Regionförvaltningsverket konstaterar att inom en enskild kommun kan det aktuella epidemiläget vara något bättre, men i helhetsbedömningen måste man ändå beakta de för regionen typiska pendlings- och serviceområdena som är av betydelse för den smittsamma sjukdomens spridning bland befolkningen. I helhetsbedömningen måste man även beakta att den gemensamma specialiserade sjukvårdens kapacitet räcker till. När man beaktar människors rörlighet inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt, det snabbt ökande antalet smittfall som spritt sig omfattande samt det hot mot hälso- och sjukvårdens kapacitet som omikronvarianten utgör anser regionförvaltningsverket att det är nödvändigt att införa samma restriktioner i hela sjukvårdsdistriktet.

Offentliga tillställningar och allmänna sammankomster

När restriktioner enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar införs är man tvungen att särskilt ingripa i näringsfriheten och mötesfriheten och på så sätt begränsa människors grundläggande fri- och rättigheter. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet.

Med beaktande av sjukvårdsdistriktets sakkunnigbedömning av det epidemiologiska läget i distriktet och hur det kommer att utvecklas inom den närmaste tiden anser Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland att det för att förhindra spridning av den smittsamma sjukdomen är nödvändigt att förbjuda offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus. Beslutet riktas utgående från epidemiologisk och medicinsk information till offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus som bedöms vara förknippade med risk för coronasmitta och smittspridning. Regionförvaltningsverket bedömer på basis av sakkunnigutlåtandet att ett beslut som riktas enbart till de sammankomster som bedöms vara mest riskfyllda inte är tillräckligt effektivt under det rådande epidemiologiska läget. Regionförvaltningsverket bedömer att det för närvarande är nödvändigt att införa en begränsning av de offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som nämns i beslutet för att förhindra ytterligare spridning av coronaviruset, skydda riskgrupper och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet.

Regionförvaltningsverket konstaterar att under epidemin har man betonat att begränsningar som rör barn och unga ska komma i sista hand. Regionförvaltningsverket konstaterar att de tillställningar som begränsas med det här beslutet främst är riktade till den vuxna befolkningen. Det är inte heller fråga om sådan verksamhet i barnens vardag, såsom skola eller hobbyer, som det är särskilt viktigt att trygga. Regionförvaltningsverket konstaterar att det inte är motiverat att i beslutet göra avgränsningar enligt åldersgrupp, utan beslutet kan som helhet bedömas vara nödvändigt och jämlikt.

Regionförvaltningsverket bedömer att de begränsningar av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som nu införs inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt har godtagbara och nödvändiga grunder. Regionförvaltningsverket konstaterar att genom begränsningarna uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, dvs. att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de negativa konsekvenser som de orsakar människor och samhället. Regionförvaltningsverket konstaterar att syftet med de relativt stränga begränsningarna av offentliga tillställningar inomhus är att förhindra att läget försämras allvarligt och på så sätt undvika långvariga restriktioner som skulle inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna.

Regionförvaltningsverket hänvisar till den bedömning som Vasa sjukvårdsdistrikt har gjort och som beskrivs i beslutet och enligt vilken läget fortfarande är allvarligt. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är det nödvändigt att förlänga beslutet enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar gällande utrymmen inomhus i syfte att försöka bromsa och förebygga en okontrollerad spridning av epidemin.

Användning av utrymmen:

Regionförvaltningsverket bedömer att den restriktion som nu med stöd av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar införs för användningen av utrymmen har godtagbara grunder. Regionförvaltningsverket konstaterar att genom att införa villkor för användningen av utrymmen uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, som är att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de negativa konsekvenser som de orsakar människor och samhället. Enligt erhållna sakkunnigbedömningar uppfylls lagens särskilda kriterier för ett beslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. I sjukvårdsdistriktet konstateras betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Åtgärder enligt 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra redan vidtagna åtgärder har i nuläget bedömts vara otillräckliga. Som helhet bedömer regionförvaltningsverket att beslutet enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är nödvändigt för att försöka bromsa och förebygga en okontrollerad spridning av epidemin.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands beslut som är i kraft inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt grundar sig på den nuvarande helhetsbedömningen av det regionala läget, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även har beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om behovet av begränsningsåtgärder. Vid prövningen av åtgärderna har man beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. Regionförvaltningsverket konstaterar att med det här beslutet begränsas verksamheten bara till den del som det enligt den erhållna styrningen och sakkunnigbedömningarna är nödvändigt för att förhindra spridningen av epidemin och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet. Fördelarna med beslutet har bedömts vara fler än nackdelarna.

Aktörer som avses i det här beslutet ska dessutom beakta skyldigheten enligt 58 h § i lagen om smittsamma sjukdomar att utarbeta en skriftlig

plan för hur den fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställs i beslutet. Om det inte är möjligt att ordna verksamheten i enlighet med det som förutsätts i det här beslutet kan kund- och deltagarutrymmena inte användas.

Regionförvaltningsverket kan fatta beslut enligt 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar för högst en månads tid. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är det motiverat att fatta beslutet för en månad så att effekten av beslutet kan följas upp. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av det här beslutet att begränsa användningen av utrymmen.

Regionförvaltningsverket konstaterar också att kommunerna beroende på smittläget vid behov kan fatta beslut som inför begränsningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar i sina områden eller ett beslut som inför striktare begränsningar jämfört med de begränsningar som regionförvaltningsverket har meddelat.

Anvisningar om användning av covidintyg

Verksamhetsarrangören kan i enlighet med 58 i § i lagen om smittsamma sjukdomar ta i bruk EU:s digitala covidintyg, dvs. det så kallade coronapasset, som ett alternativ till skyldigheterna som gäller antalet deltagare eller deras placering i utrymmen som avses i 58 i § 3 mom. och som införts genom beslut enligt 58 och 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Verksamhetsledaren ska då kräva att en kund eller deltagare som är 16 år eller äldre ska uppvisa covidintyg.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om den tidsperiod under vilken skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § gäller berörda utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett coronapass visas upp.

Genom statsrådets förordning 11.1.2022 har användningen av coronapass begränsats på viss tid till och med 31.1.2022. Under den perioden kan coronapasset inte användas som ett alternativ till regionala begränsningar vid offentliga tillställningar eller i kundutrymmen, utan evenemangsarrangörerna måste följa gällande begränsningar. Förordningen gäller i områden där coronaepidemin är i samhällsspridning.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar 1 §, 8 §, 58 d §, 58 h §, 58 i, 59 a-c §
och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar 1 § och 5 §

Statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella
tillämpningen av EU:s digitala covidintyg

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan detta beslut
överklagas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol på det sätt som
föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En be-
svärsanvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs
det här beslutet omedelbart trots eventuellt överklagande.

MER INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av jurist Markus Heinänen, tfn 0295
018 022, fornamn.efternamn@rfv.fi.

Överdirektör Marko Pukkinen

Jurist Markus Heinänen

BILAGOR

Förteckning över de kommuner där beslutet gäller

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland till och med den 28 februari 2022. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbplats rfv.fi.

Delfåendet av detta beslut anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikts område

Miljö- och hälsoskyddets tillsynsenheter i regionen

Vasa sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Österbotten

Österbottens räddningsverk

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avgiftsfritt